

Handwritten text from the adjacent page, including the number '2' and several slanted lines of script.

1672.

1. Beckmann, Joh. Volk : De jure femularum, hodiernis, q^{ue} veteri seruorum juri conuenit, aut ab eo did. crepat.
2. Beckmann, Joh. Volk : De privilegijs bonorum ecclesiasticorum.
3. Beckmann, Joh. Volk : De angarijs rusticorum.
4. Beierus, Adrianus : Dominium artis praemium.
5. Beierus, Adrianus : Resolutio l. 4 C. de aedif. priv.
- 6^a Beierus, Adrianus : De jure dormitionum.
7. Gaffa, Carolus : Legum natura et discrepantia.
8. Falckner, Johann, Christophorus : De jure reconuentionis di.
9. Falckner, Joh. Christophorus : De processu civit.
10. Georgi, Johann, Friedrichus : De codicillis et clausula Artici Marci.

1672.

11^a at Linck, Henricum : De encensio temporum

12. Mahleppert, Joh. Turbicus : De jure revocandi Vu-
rnum

13^a at Richter, Christophorus Philippus : De pallio episcopali.

2 Sampl. 1672 i 1678.

14. Richter, Christophorus Philippus : De judicio sortis.

15^a at Richter, Christophorus Philippus : Placita principum

2 Sampl. 1672 & 1735

16. Jagtharius, Caspar : De expositione infantum

17. Schilker, Johannes : De secretariis

ali

m

1

11

12

13

14

15

16

17

Q. D. B. V.
DISPUTATIO JURIDICA 1672, 5 5
contines

RESOLUTIONEM

L. 4. C. de Ædific. Priv.

Quam

cx
AUTHORITATE & INDVLTU MAGNIFICI
ICTorum Ordinis

PRÆSIDE

VIRO

NOBILISSIMO, AMPLISSIMO, CONSULTISSIMO
atq; EXCELLENTISSIMO

DN. ADRIANO BEIERO, U.J.D.

CELEBERRIMO, ET CURIÆ PROV. SAX. ADVOCATO
LONGE MERITISSIMO,

Dn. Patrono ac Præceptore æviternum
colendo

publicè examinandam proponit

JOH. CORNELIUS Roth,

RATISPONENSIS

AUTOR & RESPONDENS

Ad diem Martii horâ locoq; consuetis.

J E N Æ,

Stanno BAUHOFERIANO, Ann. 1672.

J. J.
PROÆMIUM.

A Edificia omnia quæ hominis habitandi, commercia exercendi, pensionemque recipiendi gratiâ constructa sunt, Urbana non immeritò dicuntur prædia, *s. l. J. de Serv. Præd. l. 1. ff. Comm. præd. junct. l. 198. ff. de V. S.* quia primum ingrediens, ex quo vel vastissima Civitatum corpora componuntur, est Domus, sine qua civitas ne cogitari quidem potest. Hinc magna earum cura Principis, vel qui aliàs populum regit, esse solet. Romanicùm primum Rempubli. suam post ejectos Reges in ordinem redigerent, Lege XII. Tab. cavebant, ne Urbs ruinis deformetur, *vid. §. 29. l. de R. D.* Quamobrem peculiarem etiam Ædiliùm Magistratùm habebant constitutum, *l. 2. §. 27. ff. de O. J.* quibus in Corporibus Ecclesiasticis respondere videntur qui Structuarii dicuntur. Multus insuper ædificiorum, apud eosdem favor erat, nam quàmvis negotiatio maritima terrestrem multis antecedit parasangis, atque adedò res nautica cum navibus ipsis oppidò esset privilegiata, *arg. r. t. ff. de Exerc. act. l. 26. et 34. ff. de Reb. Auth. Jud. pos. l. 5. et 6. ff. qui pot. in pign. vel Hyp.* Longè tamen erat domuum major, quàm navium favor in hoc, quòd qui in refectionem domus crediderat, tacitum in ea haberet pignus, *l. 1. ff. in quib. caus. pign. tac. l. 24. ff. de Reb. Auth. Jud. quod in navibus erat secus. vide Magn. DN. Siruv. Syntag. Jur. Civ. vil. Exerc. XXVI. th. 14. circ. fin. th. 26. n. 4. et Diss. XLIV. th. 49. pag. m. 667.* Nimirum, non entis nulla sunt prædicata, & esse Civitatem prius oportet, quàm de benè esse cogitemus. Cura hæc atque favor ædium longè apertius ex eo patescit, quòd cum ad novas extruendas non faciliè, nisi Curiales, qui proprias non possidebant, *l. 2. C. de Ædif. Priv.* ad reparandas tamen ruinosas quisque privatus obstringebatur, scil. quia Senatores Municipiorum fixas ibi sedes oportet habere, quod & statutis Locorum plerorumque habetur.

betur, propter onera Reip. quæ perpetuò circa curiam habentur; & quia plus præsumitur diligere Civitatem, cum qua fortunam communem experiri cogitur: quorsum facere credo, quod Nobiles Salinarii, Sals, Junfern qui dicuntur, & fixam in loco sedem, & ædes proprias habere jubentur. Reparatio autem magis intenditur, quia non minor est virtus, quàm quærere, a rta tueri. Ad eandem non vicinus modò vicinum, postulatâ damni infecti cautione provocare potest, verùm Socius quoque sub comminatione amittendæ, & in rescipientem transferendæ portionis: Cujus insigne exemplum est in l. 4. c. de Edif. Priv. quod in præfens pro ingenio exercendo atque specimine academico edendo, methodò analyticâ tractandum ad manus sumemus. Tu ò DEUS, mentem atque calamum dirige, cœptaque secunda! Tu verò Lector benevole, propitiò judiciò labores hosce juveniles prosequere.

CAPUT I.

Continet Rescripti Causas & partes.

I.

Fundamentum translationis nostræ cum sit ipse Textus in d. l. 4. neque incongruè fecerimus, si verba integra adscribamus; Neque Lector impatienter feret; suntque hæc:

IMP. PHILIPPVS A. & PHILIPP. C. Victori.

Si (ut proponis) socius adificii ad refectionem ejus sumptus conferre detrectat: non necessario extra ordinem tibi subveniri desideras. Etenim si solus adificaveris, nec intra quatuor mensum tempora cum centesimis nummus proportionis socii erogatus restitutus fuerit, vel quominus id fieret, per socium stetisse consiterit, jus domini pro solido vindicare, vel obtinere juxta placitum Antiquitatis poteris P. P. IV.

Kal. April. PHILIPPO A. & TITIANO CONSS. 246.

II. Spe.

II. Species, quam textus refert, externa Epistolæ est; Nimirum placita Principum non unâ emanabant formâ, sed vel suâ sponte, atq; proprio motu quicquam constituebant, idq; publicè proponebatur sub Edicti generalis nomine, qualia non Codex solum Justinianus plura exhibet, sed & alia tredecim eidem. Henricô Agylæô interprete, attexuit Gothofredus. Vel ad instantiam aliorum, eorumque vel litigantium, interponebant Decreta, atque Judicis quasi partes sustinebant, sicuti superiori casu reverâ ut Legum Latores agebant. Vel denique simpliciter supplicantium; & Epistolæ, item Rescripta vocabantur, pro ut ipse Justinianus in §. 6. *J. de J. N. G. & C.* diversitatem hanc innuit & apud Interpretes passim uberius legi potest. Nos tanquam minus ad scopum, brevitati litantes, omittimus.

III. In Epistolis & rescriptis considerandæ sunt Personæ literarum commercium instituentes, & thema, seu quam tractant; Materia. Illas ex inscriptione & subscriptione, hoc ex corpore seu trunco epistolæ reliquo cognoscimus; Vulgus Interpretum per. rubrum & nigrum tibi distingueret; dum rem ipsam habemus, ad rei modum faciles nos præbebimus.

IV. Inscriptio repræsentat causam Efficientem, & Impulsivam seu elicentem. IMPERATOR PHILIPPUS AUGUSTUS & PHILIPPUS CÆSAR, *Vistori*. Ita enim verbis integris exprimere liceat voculas inchoatas, & sigla seu solitarias literas. Nam litera A non Aulum, non Agerium, non Antonium, quos significare quidem etiam potest, sed Augustum denotat. *Vid. Magn. Dn. STRAUCH. tr. de signif. partic. hâc lit.* Augustus à Cæsare quid distet, & quare præponatur, vel ex historia Romana constat, ubi Impp. socio regiminis adsumpto, ad ordinis, ætatis, temporis aut independentiæ differentiam signandam, Cæsaris nomen, quod ipsum aliquando solum potest Imperatorem indicare, imponebant; quod exemplis, si tractatui scribendo effemus intenti, probatum dare possemus.

V. Justinianus noster in præcæ. Instit. Cæsarem se dixisse contentus est; post multa interjecta, semper Augustus audire vult. An quòd adclamationem votivam subditorum voluerit sibi esse in titulum, An quod sine Collega indivisum possederit Imperium

& Cæsarem ignoraverit, sed unus atquē idem & Cæsar & semper Augustus fuerit, jam non disputo.

VI. Ad Philippos transeo, qui sunt Pater & Filius; Ille quidem natione Arabs, obscurò & humili locò natus, propter varia vitia cunctis *αὐτοκράτορας* h. e. intolerabilis dictus: nihilominus egregiam ab hoc nomine dictam extruxit Philippopolim, suâque Legislatione multis profuit, ut unus *Tir. C. de Usur.* ostendit, qui leges à 17. ad 24. inclusive eidem fert acceptas. Occupatò post mortem Gordiani Imperiò, Uxorìs Martiæ Otacilla persuasione fidem etiam amplexus Christianam, ab Episcopo Fabiano baptizatus atque primus Imperator Christianus appellatus est. Mox & filium admodum puerum, antè Caj. Jul. Saturninum dictum, & nominis & Imperii participem esse voluit, Cæsaremque fecit. Sed annò potentia septimò, cum ad Decium, ab Exercitu (quantum invitum) Augustum creatum, debellandum moveret, Veronæ à Decii militibus dolosè interfectus; Idem fatum & filium mansit, qui Romæ à Prætorianis militibus duodecennis occisus est. *Vid. Zoar. tom. 2. Eutrop. l. 9. Euseb. lib. 6. hist. cap. 36. Joh. Latius hist. natural. c. 17. sec. 1.*

VII. Causa instrumentalis non adjecta licet, dubiò procul fuerunt Consiliarii atque Jæci, quòrum operâ Imperatores utebantur. Neque enim à libero solùm populo cautum. ut nihil quidquam ferè in judiciis sinè illorum auctoritate potuerit peragi; verùm in occupata republ. seu Principali, etiam mansit, si non crevit, idem honor, ut Adriani, Antonini, Alexandri Imperatorum exempla ostendunt, quos nullam sacrasse Constitutionem, nulla dictasse Jura constat, nisi Celso, Julianos, Modestinos, consiliorum Ministros ac Socios habuissent, uti gravissimi Autores prodiderunt. Neque manca tamen aut minus valida erit propterea Constitutio nostra; quia nihil refert, subditos scire quò ministrò Princeps in unavel altera lege aut instituto fuerit usus: satis est, Principem Autorem esse. Superfluous est Justinianus, quando Triboniani sui suggestiones allegat §. 3. *Inst. de libertin. §. fin. in med. l. quib. alien. lic. §. fin. in med. l. de fideic. her.*

VIII. Causa procatartica, seu, qui movit Imperatorem ad hoc rescriptum, Victor quispiam est, incertum, utrum Miles Victoriosus, à re ipsâ nomen sortitus, an privatus alius, cui ex beneplacito

cito parentum id nominis fuit impositum. Conveniunt rebus nomina sæpe suis, studendum etiam est, ut rebus nomina sint consequentia. §. 3. *l. de Donat.* prout ominosè Saturninus ille, de quo diximus, Philippi filius, austerum gessit nomen, dum tristi ad eò fertur fuisse animò, ut nullo jocò ad ridendum solvi potuerit. Multoties verò in hoc acquiescendum, non ad eò convenientia ea esse, modò ne penitus contrarium innuat, sicut Imperator §. 5. *l. quib. mod. Testam. infirm.* præoccupat atq; distinctionem rupti & irriti excusat, quod oportuerit eum singulas causas singulis appellationibus distinguere.

IX. Causa finalis est publicus civitatis decor, quem quinque Reipub. præest, vigili studiò intendit. Apud Romanos ad Curatoris Reipub. officium spectabat, ut diruta domus à Dominis extruantur. *l. 46. in pr. l. de Dam. inf.* & Præses Provinciæ inspectis ædificiis, dominos eorum causâ cognitâ rescire ea compelebat, & adversus detrectantem competenti remedio deformitati auxilium ferebat. *l. 7. ff. de Off. Pras.* Hinc quando Ulpianus *l. 37. ff. de R.V.* dicit: ædificium in alieno solo positum, si citra dispendium queat, ponentem tollere posse: *Cujacius 19. obs. 20. in su.* declarandum putat: si in agro positum; Nam si in Civitate, vix patietur Resp. deponi quod ædificatum est, quoniàm hoc pertinet ad decus civitatis.

X. Ipsum corpus Constitutionis nostræ, duabus absolvitur partibus, unâ, quæ rem ipsam; alterâ quæ circumstantiam temporis denotat, subscriptione videl. quæ est in verbis: *P. P. IV. Kal. April. PHILIPPO A. & TITIANO CONSS. 246.* Hoc est, publicè proposita, quartò Kalendarum Aprilis h. e. 29. Martii, Philippò Augusto & Titiano Consulibus, Annò Christi ducentesimò quadagesimò sextò. Numerabant quippe Romani annos suos juxta Consules; quorum, ut, & reliquorum Magistratum potestas erat annua; quia igitur, quot Consules tot anni, perinde erat, Consulium vel annorum numerum dixisse. Neque averfabantur Consularem tanquam supremam dignitatem Imperatores. Initium autem sumis hæc dignitas Anno ab V. C. 244. & primi creati sunt *L. Jun. Brut. & Luc. Tarquin. Collat.* Maritus Lucretiæ, & nomen hocce Consulium millesimum plus minus annum progressum eum Romanorum Imperio effloruit. XI.

XI. Rem ipsam quod attinet. Imperatores duas rescripti faciunt positiones, alteram corrigunt & rejiciunt desiderium supplicantis, in verbis initialibus; alteram vero, quod rectius fecisset, ipsi, h. e. remedia, quibus uti debet ordinaria suggerunt, in verbis: Etenim si solus &c. Prius membrum continet factum & Jus. Istud dexteritati seu candori supplicantis relinquunt, in verbis: Si ut proponis. Hoc vero, decretum, constituunt atque de suo addunt Imp. cujus nervus in univ. huc redit, quod socius, qui cessantibus aliis domum communem restauravit, habeat optionem, utrum, actione pro socio id quod interest suam, h. e. impensas cum usuris centesimis intra quatuor mensium, a refectione, spacium recipere, an eo elapso proprietatem ipsam sibi attribui maluerit. l. § 2. §. 10. ff. pro Soc. Et ita quidem est, Judex non supplet quae desunt partibus ratione facti, sed quae ratione Juris. arg. tit. C. ut quae desunt Advoc.

CAPUT. II.

Interpretatio philologica, in verbis & phrasibus occupata.

I.

SI, UT PROPONIS) inquirunt Imperatores. Particula SI, conditionis significativa est: facit autem conditio negotia, quibus annectitur pendere, ac ut interea pro non gestis repententur, donec implementum sequatur v. l. qui hered. 44. in f. ff. de Condit. & dem. Unde axioma natum: Conditio nihil ponit in esse. Postquam igitur & nostri Legis-Latores conditionate rescribunt, nec illi absolute exaudiri, sed ad casum propositum & veritatem ejus sua verba restringi volunt, quasi non aliter effectu rescripti debeat supplicans gaudere, quam si omnia ita se in rei veritate habeant, uti verbis proposuerat. Solent nimirum supplicantes pro rescripto suis desideriis conformi facilius impetrando, quandoque falsa narrare, vera suppressere, nihilominus postea rescriptum juxta narrata impetratum, & relative & hypotheticè conceptum, absolute accipere atque latissime interpretari. Ideo ut huic maloviam obstruant, clausulam hac & conditione se prae muniant, ac quasi

quasi præoccupant Impp. uti videre est in l. 2. C. de Cond. ob caus. dat. l. 3. C. si quis alt. vel sibi sub alt. nom. §. l. 5. & 7. C. de Nupt. &c. Ubi Alexander Imperator sua rescripta hoc temperamentò condidit. Idemq; fecisse deprehendimus Gordianum Imp. in l. 7. C. de Nupt. Severum & Antoninum in l. 6. C. de Neg. gest. Aliter exprimunt Diocletianus & Maxim. in l. 4. C. de dol. mal. l. f. C. si minor se maj. l. 6. C. de Reb. cred. l. 3. C. Ne Ux. pro Mar. l. 9. C. de Probat. l. 7. C. si quis alt. vel sibi. l. 3. C. de Naut. scen. l. 2. C. pro Soc. l. 4. C. de contrah. empr. l. 10. C. de act. Empt. Severus & Antoninus l. 2. C. mand. Et Gordianus Philipporum nostrorum Antecessor in l. 2. C. de Edil. Edict. Cum proponas inquiringes, & Philippus ipse in l. 22. C. de Usur. Carinus & Numerianus in l. 17. C. de inoff. test. eadem phrasi utuntur. Cui synonyma est illa: Cum allegas, vel; Si ut allegas, quam frequentissimè usurpat Gordianus ille l. 2. C. Ne Fisco. vel Resp. l. 2. C. si advers. Cred. l. 2. si advers. libert. l. 1. C. de Pedan. Judic. l. 15. seq. C. de Usur. l. 5. C. an Serv. pro suo fact. & passim Philippus noster in l. 1. C. de inoff. donat. &c. Nec non ea: Quoniam adseveras, vel: Ut adseveras, sit. Cum adseveras, quæ utuntur Diocletianus & Maximin. Imp. l. 5. C. de Rer. permur. l. 9. C. si cert. pet. l. 12. C. Mand. & Philippi nostri in l. 8. C. de pignor. act. Aliquando cum precibus tuis significes: Cum dicas inquiring Divi fratres, Diocletianus & Maximinianus, l. 18. C. de Probat. l. 2. C. de Procur. l. 2. C. de Naut. scen. l. 7. C. de fid. instr. l. 5. C. de peric. & comm. rei vend. l. 5. C. si quis alt. vel sibi. Scilicet non sufficit dicere, sed oportet probare: ex qua & non alia causa Alexander Imp. in l. 1. C. de Reb. al. non al. ait: Si Præsidi probatum fuerit, & in l. 2. C. de Don. ant. Nupt. Si Præsidi provinciæ probaveris & in l. un. C. Si adversus dot. An veritas allegationi tuæ adfuerit, l. 4. C. si serv. export. ven. Si veritas occupationi aderit. Nec non laudati Diocletianus & Maximinianus in l. 5. C. de Resc. vend. si Præses animadverterit. l. 18. C. de Prob. si vera sunt quæ precibus indidisti & in l. f. circ. fin. C. si advers. Fisco. si aditus rationalis noster, tuis adesse fidem allegationib; animadverterit add. l. f. C. de Precib. Imp. offer. quorsum pertinet Stylus modernus Scabinatum, **Als ihr uns berichtet & seqq. woferne sichs euren Bericht nach also verhest.** Nimirum interrogatio & responsio correspectiva sunt & relata; ac posterior juxta priorem exaudienda.

II. NON NECESSARIO DESIDERAS) pergunt; coque
B ipso

ipſo inconvenienter petiſum eſſe innuunt. Nim. ut maximè Princeps omnia Legum, Jurisq; prædicamenta tranſcenderit, ac ſupra & contra Jus facere poſſit, nihilò tamen ſecius à ſubditis de his rogari geſtit quæ Juri ſunt conformia, ac ſin ſecus fiat, opem ſuam denegat, & ad ordinariam Juris viam remittit, ut Exemplò Severi & Antonini in *ſ. f. l. quib. mod. teſt. inf.* videre eſt. Neque ſolum hoc in corpore Juris obſervare eſt; imò verò complures occurrunt correccionem: quædam molliores, quædam paulò aſperius conceptæ & aliquando informatio viæ rectoris adjecta. Molliffimè Dioclet. & Maximin. reſpondent Laurentio in *l. f. C. ſi adverſ. Epiſc.* *Nihil adjuvat deſiderium res minorum. Etc.* Planè negativè procedunt Severus & Antoninus Imp. in *l. 2. C. ubi cauſ. fiſc.* ac ſi non capiunt Ariſtæ intentionem: *Non animadvertimus, iniquentes, cur velis Etc.* Quod Alexander Imp. Alexandro cuidam in *l. 2. C. de his que videntur.* objicit reſcribens: Qua ratione id poſtules, perſpici non poteſt. Sed Herenniam in *l. ii. C. Neg. geſt.* non juſtâ ratione poſtulare arguit. Imò, Clementinæ deſiderium planè non habere rationem, aſſertivè reſcribunt Dioclet. & Maxim. *l. 2. C. ſi adverſ. vend. pign.* Enim verò, Fœminæ ſunt, quarum conſilia ſapè contra propria laborant commoda, ne dum contra jura, quæ ignorare permittuntur. Maſculis plus fortè rationis reſidet. Sed enim, nec qua ratione Penthilius quærat, Gordianus animadvertere poterat. in *l. 2. C. de Edil. Edict.* Nullaque ratione. Nicam abs ſe deſiderare Philippus noſter in *l. 12. C. Locat.* Et Papinum nulla Juris ratione urgere, Dioclet. & Maxim. Imp. in *l. 10. C. mand. reſcribunt.* Gratianus cauſam habebat quidem, ſed quam non eſſe probabilem. iidem deprehendunt. in *l. 6. C. de reſc. vend.* Nec juſtiorẽ continebat Paterii deſiderium *l. 11. C. de contrab. empr.* Attici verò deſiderium cum Juris rationibus planè non congruebat in *l. 7. C. Depoſ.* Nim. & Viri veritatis viam ignorant, quod Pomponio Gordianus in *l. 10. ib.* objicit, cùm & ipſis falſa perſuaderi queant, aſſerentibus Dioclet. & Maxim. in *l. 3. de comm. rer. al.* ut vel non jure petant, poſcantve cum Muſæo in *l. 7. C. de pact. inter empr.* & Anitia in *l. f. C. ſi ſep. in integr.* vel contra Juris formam poſtulent, uti Dioclet. & Maximinianus Maximiniano cuidam aures fricant *l. 4. C. comm. utr. jud.* aut contra ejus rationem, quod Legitimus, ejusque conſortes *l. 1. C. Ne Fiſ. vel Reſp. coram.*

Cor-

Gordiano fecerant, & ita in forma & modo petendi peccaverant; gravius verò Alexander impingebat, à Laudatissimis Imp. Dioclet. & Maxim. in l. 2. C. de Jurisd. cl. omn. Jud. juris ordinem converti postulans. Equè inepti sunt, qui circa objectum petendum sunt incircumspecti, ac vel nimis gravia cum Diogene & Ingenua in l. 7. C. de test. vel inusitatum quid atque iniquam rem, cum immodesto illo Modestino in l. 1. C. sciret. pet. atque incivili Alexandro in l. 12. C. de R. Vend. postulant atque desiderant. Sic inausulta Faustinae desiderium improbum, in l. 20. C. de his que vi. met. vocatur. In specie verò, à precibus fisco damnosis abstinendum, & nec jur. contraria nec Fisco damnosa postulanda, ut prudentissimè docemur in l. 3. & 7. C. de Prec. Imp. off. Ab illicitis itaque petitionibus abstinendo Antiochus in l. 12. C. de resc. Vend. fecisset consultus. Uti aliquando perperam supplicantes ipsi Imperatores informant vid. l. 8. C. si quis alt. vel sib. sub alt. nom. Sic Antonius Deliana viam commonstrat rectius agendi, l. 1. C. de Act. empr. & Hyrciniam Diocletianus & Maximin. in viam revocant l. 7. C. de Jud. scilicet, quia ubi ordinariò jure tuti sumus. non decet extra ordinem vagari. l. 3. C. si advers. libert. l. 4. C. in quib. caus. restit. non est necess. Hinc ægrè admodum ferebant læpè nominati Dioclet. & Maxim. in l. f. C. ne Fisc. vel Resp. quod Achilles Fiscum Imperatorum cum propriis suis creditoribus committere satagebat, adversus eos defensionem illius, tanquam potentioris implorans: quam invidiam tamen ejus causâ subire nolunt Imp. quòd tranquillitati suorum temporum non conveniebat. sive quòd Regimòn tyrannicum exercere, suoque fisco subditorum invidiam attrahere minimè velint. Sicuti autem Imperatores increpant atque corrigunt perperam supplicantes, ita vicissim viam juris servantes laudant, eorumque desideria commendant: Non immeritò eos desiderare, vel existimare l. 5. C. de Pact. int. empr. & vend. l. 1. C. de Rer. permut. Rectè & de jure postulare d. l. 5. & l. 14. C. de Act. Empt. Novum non esse. l. 2. C. de Apell. respondentes.

III. EXTRA ORDINEM SUBVENIRI) Sequitur illud, cujus correctionem sustinuit Victor noster; desiderat auxilium irregulare atque inusitatum: Nam ordinarium est, quod rectè atque juris ordine solenniter, civiliterque & communi jure fit, quod

Lege, Plebiscitò, SCtis Prætorum Edictis, Principum generalibus constitutionibus; & omninò, quidquid jure scriptò eatenus justum est, ut sit certa, generalis, uniformis Lex, actus humanos generaliter sine speciali personarum inspectu ordinans & quodam ordinato casu dirigens, arg. *l. 5. C. de Annon. & tribut.* Contrà Extraordinarium erit, quod legitimò & usitatò juris ordine non observatò, & citra solennitatem fit; & in specie Judicia extraordinaria, cum legitimus & usitatus ordo, formulæque agendi & litigandi non observantur. §. *f. l. de Interdict.* & Extraordinaria Remedia, quæ non ex Lege Edictove, sed propriò ac speciali Principis vel Prætoris decretò proficiuntur: Officium Judicis interpretatur Alciatus *l. 1. paradox. c. 10.* nec meâ opinione absurdè, quia ubi formulam excedere potest, vel ubi nulla planè est præscripta, ibi pro lubitu procedere, & quod ratio vel æquitas suggerit, statuere valet. vid. §. *f. l. de perp. & temp. act.* Sic officium Principis haud inconcinne diceres, si Regia manus impleretur, immò etiam *Wachspruch* angerufen würde. Transgredi enim jus ordinarium potest. Sic quando nullo juris vinculo adhuc continebantur Fideicommissa, primus Divus Augustus jus sit Consulibus Autoritatem suam interponere. §. *1. l. de Fideic. hered.* quod, quia successu temporis demum in assiduum conversum dicitur Jurisdictionem, apparet, non statim juris ordinarii fuisse, neque Consules statos dies juridicos observasse, aut ordinariam ad ea Jurisdictionem accepisse, minus autem, omnia fideicommissa conservata fuisse. Aliud exemplum est in Restitutione in Integrum, quæ & ipsa extraordinarium dicitur auxilium *in l. 16. ff. de Minor.* Eam enim Divus Adrianus cuidam Majorenni adversus aditionem hereditatis, sed speciali beneficiò præstitit. Divus autem Gordianus postea Militibus tantummodò concessit, atque sic irregulare auxilium mansit, donec Justiniani benevolentia commune omnibus subiectis Imperio suo hoc beneficium præstitit. §. *5. l. de hered. qual. & diff.* Sic Divus Claudius Consulibus eam Autoritatem dedit, ut pupillis extra ordinem h. e. non servatò ordine agnatorum legitimò, de quo *l. 3. §. 1. l. de leg. tut. ex agnatis tutores eligere possent, ad ejusmodi functionem maximè idoneos.* Non absque mysterio autem *subveniendi* vox, quam & in *l. 7. §. 2. f. ff.*

f. ff. de Injur. reperimus, posita est, quæ meram gratiam innuit; quemadmodum & in fideicommiss. verba precaria ponuntur, atque civilibus, quibus tunc uti licet; ubi jure civili ordinariò muniti sumus, contradistinguuntur. Nim. longè confidentius agimus tantò muniti præsidio; Quò destituti, sicut animum despondemus, ita de voce virili multum remittimus.

IV. QUATUOR MENSIVM TEMPORA) Diversa sunt præscriptionum fatalia, ut constat ex tit. ff. de divers. & tempor. præscript. ibique Dd. præprimis Cujac. in pragmatia de diversis temporum præscriptionibus & terminis. Tom. 1. operum pag. 179. seqq. Nostra hæc quadrimestris, propria & peculiaris est restaurationi ædium collapsarum, ad quas extruendas partim evitandis pœnis, partim propositis præmiis erant invitandi cives. Erat enim Roma Urbs veteribus incendiis vasta & deformis, atque laborabant Imperatores in ea pristino nitore restituenda: Sic (1) Divus Marcus oratione ad Senatum habitâ, Patrum obtinuit decretò, ut qui ad restaurationem ædificii pecuniam crediderit, legale, sive tacitum in ea pignus haberet; quod laudant Ulpianus & Papinianus in l. 24. §. 1. ff. de reb. aut. Jud. pos. l. 1. ff. in quib. caus. pign. tac. supervenit & temporis, seu prælationis privilegium l. 26. ff. de Reb. Cred. l. 5. inf. ff. qui pot. in pig. & l. seq. in prin. ad hoc, ut tantò plures essent, qui ad rescicienda ædes, quas rescici publicè interest, invitarentur, notante Gothofredò ad dist. l. 1. mihi num. 3. 4. & seqq. quod si privati non essent, Resp. sumptibus publicis extruct, & cessante Dominò expensas refundere, jure easdem distrahet l. 46. §. 1. ff. de dam. inf. Præprimis commendatur (2) studium Vespasiani Imp. à Suetonio in verbis: Deformis Urbs veteribus incendiis ac ruinis erat! Vacuas arenas occupare & ædificare, si possessores cesarent, cuiusque permisit: & Vellor Romam deformem incendiis ac ruinis reparavit. permittit, si Domini deessent, volentibus ædificii copia. Divus Hadrianus ædificantibus ipsum dominium concessit statim, arg. l. 5. C. de Edif. Priv. Socii verò quatuor menses per D. Marcum quasi prætorali, atque collegæ exiguum hoc spacium dare iussi sunt v. Cujac. 19. O. 20. neque id gratis tamen, sed gravissimis usuris; quò elapsò, proprietatem in solidum sibi vindicare permittuntur. Oratio enim Div. Marci idcirco quatuor mensibus finit usuras, quia postquatuor, Dominium dedit. l. 5. 2. §. 10. ff. pro Soc.

V. CUM CENTESIMIS) intellige usuris: quas dicimus, ubi centesimò mense sortem ipsam referant, in singulos annos duodecena pro centù conficiunt; Et ita melius quàm CERTIS *in l. 52 §. 10. ff. pro Soc. legitur.* Solebant enim olim non in annos, sed singulos menses stipulari usuras, Et hoc, quòd conduceret, à sinebri pecunia citius melius liberari: quod in Rebuspub. negotiationibus magè adictis sagaciores mercatores hodiernum facere solent, ut qui occasionem habent, vel altero mense sortem cum usuris lucrandi, restituentique.

VI. NUMMUS) Neque verò est simile, unicum fuisse expensum; neque multum enim in hoc negotiorum genere unicus nummò profeceris; neque denique humanum foret, ob tantillas expensas ipsam rei desiderare proprietatem: oportet igitur Nummum hùc non individualiter pro certa numismatis specie, sed generaliter positum esse pro pecunia: Sein Geld/ den Vor schuß oder Verlag/ neque sine mysterio; quia minutatim expendit, non per integras summas, cum mercenarii salaria vel diurna vel certè hebdomataria petant, nec expectent donec in magnam excrescant quantitatem; sic & tigna non magnis emuntur summis. Velut Germanus noster, quoties minutas pecuniæ summas intelligit, nummi, nomine Pfennige/ exprimit, sicut in hujus oppidi statutis de vini & cerevisiæ venditione usurpatur, verpennigen/ h. e. zu Gelde machen/ verzapfen/ verschenken/ *vid. Tit. vom Bürger-Recht §. 4. verb. welcher Bürger oder Bürgerin/ auch Bürgers Sohn/ so bey geweiher Stadt Wein oder Bier schenken oder verpfennigen willic.* & Vinitores mercedem operarum poscentes, inquirunt: Sie wollen Pfennige holen.

VII. PER SOCIUM STETISSE.) Phrasis est impedimenti significativa, de eo prædicari solita, qui rei vel causæ remoram. ponit, vel ipse intervenit. Der sich in Weg/ oder dar zwischen leget/ qui causa moralis est eventus contrarii, an dem es gelegen ist/ woran sichs stecket oder stößt. Sumptò dicendi modò à clypeis, seu propugnaculis & antemuralibus partibus pontium, den Eiswehren/ quæ fractæ glaciæ averrendæ sistendæque constructa sunt, wieder die es fährt/ per quæ glebæ stant & protuberascunt. Est hæc phrasis juri nostro usitatissima, passim occurrens. *Vid. l. 81. §. ff. de Cond.*

9
& Dem. l. 7. §. 5. ff. quando dies Legat. l. ult. in fin. ff. quod Legat. l. 9.
C. de Reb. Cred. l. 9. C. de Usur. l. 1. pr. ff. de Arb. ced. Aliquando ver-
bum fieri usurparatur, si per te fiat; ut in l. 24. ff. de condit. & De-
monst. l. 161. ff. de R. J. Et similib.

VIII. JUS DOMINII) h. e. ipsum Dominium, seu pro-
prietatem, per pleonasmum, ut in l. 5. in fin. C. de Acquir. & retin.
posf. Repetimus quod dem & Jus possessionis, in l. 44. in pr. ff. de Ad-
quir. vel Am. posf. l. 2. §. 38. ff. ne quid in loco pub. l. 5. in fin. C. de liber.
caus. utrum verò & ibi synonymicè pro ipsa possessione accipien-
dum sit, prout putat Greg. Biccus tract. 7. qu. 2. valdè dubitamus. Putà,
Jus Dominii, Jus corporis, sumitur disjunctivè, reduplicativè,
seu in sensu diviso, quòd competat mihi jus qualecunque in ipsum
hoc corpus: Sed Jus possessionis sumitur conjunctivè, seu in sensu
composito, quòd nimirum competat mihi jus ipsum quidem pos-
sessionis, sed in aliud corpus. Ubi malè dixerim, competere mihi
jus in ipsam possessionem; nam corpus est substantia, non relatio,
non factum, E. in jus converti non potest: quando itaque Jus cor-
poris dicitur, denotatur jus quod habemus in corpus, adeoque
corpus se habet passivè. Quando autem Jus possessionis dicimus,
possessionem efficienter & activè accipimus, pro juris alicujus pro-
creatrice, & denotamus jus aliquod ex possessione resultans, non ve-
rò in possessionem competens. Vid. DN. Struv. Synt. Civ. Exercit.
XLII. th. 4. pag. m. 579.

IX. JUXTA PLACITUM) Carpunt aliqui descriptionem
Constitutionum divalium à Justiniano in §. 6. l. de l. N. G. & C.
positam, quòd sint placita Principis; quasi nimirum quantum &
plus quàm decet, sic largiamur Principi alioquin plus ultra ten-
denti, juxta illud: Sic volo, sic jubeo, sit pro ratione voluntas.
Sed enim, salva res est: placitum est ipsa conventio vel potius in ea
conventionem conclusum. l. 1. in pr. & §. 2. ff. de pact. l. 53. m. ff. de Ju-
dic. l. 4. in pr. ff. de Servitut. l. 74. pr. ff. de Evict. l. 20. §. 3. ff. Fam.
Ercif. Nim. non in Scholis solum disputationes instituuntur, atque
theses propositæ tam diu discutiuntur, donec alterutra recipiatur
opinio, vid. §. 2. ibi; & placuit non esse. l. de Locat. §. 8. ibi: receptum
est, & ibi Et huic simile est. quod placuit. l. Mand. c. 1. ibi: De scribis
quoque idem placuit. §. 10. verb. ex interpretatione placuit. J. de L. A-
quil.

quill. 5. C. *quan. dies leg. in fin. verb.* Jurisprudens placuit, verum in Principum quoque Consistoriis thema propositum per Confiliarios ventilatur, donec Principi certa placeat sententia. v. §. 25. *ibi: placuit media sententia* J. de R. D. §. 4. *ibi: sed placuit tantum emptionem.* l. *Locat.* §. 13. & 14. *verb. placuit Nobis.* l. *de inutil. stipul.* ubi non tam pro activa dispositione & jussu, sed tolerantia & approbatione sumitur. Germ. *Wir lassen es uns gesfallen;* quâ phrasi Elector Saxoniz in Novis. decif. haud infrequenter utitur.

X. ANTIQVITATIS) Hec quandoque mores vetustos & res gestas significat, quando videl. Imperator in §. 1. l. *de Test. ord. vult.* ut nihil antiquitatis penitus ignoremus, quibus sc. ritibus ac ceremoniis circa testamenta condenda usi quondam fuerint: quandoque Leges antiquas, & præprimis fontem totius Legislationis Romanæ denotat; ut quando §. f. *post. med. J. de Succ. ab intest. antiquitas inter filios & nepotes ex filio divisionem hereditatis in stirpes statuisse;* similiter sensu §. 15. *prin. eod. Vetustas ex masculis progenitos plus dilexisse dicitur.* Aliquando homines illius seculi indicantur, atque adeo abstractum pro concreto ponitur. pr. *J. de Satisd. Satisfactionis modus alius antiquitati placuit, alium novitas per usum amplexa est.* & §. 3. *J. de Legat. Antiquitatem invenimus legata strictè concludentem.* Sic §. 7. *J. de Fideic. hered. Antiquitati stipulationes ex Scto Pegasiano descendentes dicuntur displicuisse.* In specie verò veteres prudentes, & quæ illi per Disputationes scholasticas introduxerunt, subintelliguntur, atque tum reliquo juri recentiori, novæque hominum conversationi, §. f. 1. *quod cum eo &c.* tum juri noviori per Principes juniores constituto contradistinguuntur. §. 3. *J. de Donat. junct. §. 5. l. de Exher. lib. vocanturque in l. 3. C. per quas. pers. acq. Antiquâ Sapientia.* Utrum verò & Philippi nostri per Antiquitatis Placitum JCTorum veterum intellectum velint aliquid institutum? dubitare facit Gothofred. *adh. n. L. mibi. num. 47.* ubi Orationi Divi Marci adscribit. Et sanè, non absque mysterio singularem ponunt Imperatores numerum, quasi unico actu jus hoc introductum fuerit, quod JCTis, quorum responsa quondam non nisi diutinâ Populi receptione, & sic moribus magis, quàm ex Scriptura invaluerunt, vix competet. Ac si, post acceptam ab Augusto respondendi licentiam, certus ex iis hujus juris

Autor

Autor existeret, nomen ejus ignorari haud passi fuissent reliqui: Sicut Q. Mutii Nomen, ob cautioem adversus conditiones negativas inventam, conservatur; & Marci Imperatoris Autoritati huc pertinens dominii acquisitio in l. 52. §. 10. ff. pro Soc. attribuitur. Nec absurdè Antiquitati adscribitur, quod seculò est antiquius: Nam & Hadrianus Imperator idem statuisset perhibetur: postquam igitur Marcus id firmavit, quid vetat, placitum, probatum vel receptum dicere?

CAPUT III

sub forma Consultationis Aulicæ facti
speciem, cum rationibus dubi-
tandi ac decidendi strictim
persequitur.

I.

UT hæcenus dicta ad certam applicemus speciem, fingemus: Recitatam in Consistorio Principum Victoris alicujus deprecationem adversus Fabiam Pertinacem Cunctatorem, communium ædium socium, quem neque ab initio ad ruinosarum, refectionem, neque ad sumptuum abs solo se, cum periculum in mora esset, factorum ⁱⁿ efusionem, ullo modò quiverit inducere; Causam Consiliariis ad deliberandum propositam atque adeò hinc & inde disputatum fuisse: Quò fundamentò nitatur supplicans, qualive dignandus responsò fiet? Juniores, ut moris est, sententiam primi dicere jussi, ob vegetam ætatem calidiores, citra distinctionem alii deferendum censent; æquissimum putantes, ut (1) sociorum par sit conditio, & qui ad Lucrum æqualiter velit admitti, damnum, vel certè onus, citra quod ad questum venire non potest, ferre non detrectet: Ex nihilo enim nihil fit. Germ: mit nichts gewinnet man nichts. Quòd si (2) alius locò ipsius interendus, si refundere detrectet, quum & operà alterius gratis uti, & cum illius jacturà locupletari studeat: Nam hoc naturà æquum est, neminem cum alterius detrimento fieri locupletiozem, inquit Pomponius tùm libro 21. Ad Sabinum, tùm lib. 9. variarum lectionum

l. 14.

l. 14. ff. de Cond. ind. l. 206. de R. J. Facit (3) quòd res communes; dum alter alterum moratur, ut plurimum negligentius curantur, eaque propter necessum magis est, ad opus ferventius tractandum, omnes, præpmissis cunctatores studiosè impelli. Non dicam (4) domum cuique tutissimum refugium l. 18. ff. de in jus. voc. atque rem vitæ nostræ maximè necessariam esse, cujus conservationi, vel ob privatum propriumque interesse, quilibet suâ sponte intentus esse, nec imperium Magistratûs expectare deberet; negligentia tantò illustriora dans specimina, quantò certius est, publica minus curaturum, quem sua non tangunt, non afficiunt propria. Accedit (5) Publicus Civitatis adspectus, ædificiorumque favor: Si enim non una & altera reponitur tegula, matureque tecto succurritur cadenti, tandem integra vitabitur contignatio, sumptûsque decuplò majores erunt faciendi, quos in res alias longè utiliores potuissent impendere, aut futuræ Reip. necessitati servare: Nam & hoc inter signa corruptæ Reip. & labascentis disciplinæ connumeratur, si subditis non ansa modò lucrandi suppeditatur nulla, sed insuper negligentia prodigalitatisq; eorum connivetur.

II. Alii, ut naturalis est ad dissentendum inclinatio, in aliâ omnia eunt, atq; pariter sine discrimine deferendum existimant. In factò quippe consistat (1) vel domum ipsi, vel Socium esse, atque (2) illam ruinosam, hunc verò morosum exitisse; tam diu pro aliquo præsumitur, quòd sit bonus, & consequenter, quòd etiam sit patersam. vigilans, donec probetur contrarium. Factum est. (3) quòd admonuerit alterû vel de ruina, vel de contributione vel refarcitione; Forlan enim confestim & clam altero prorupit ad opus, spe Domini nanciscendi. Quòd si ergò (4) suò sumptûs fecit nomine, non intentione alium sibi obligandi, non potest mutare consiliû. l. 27. §. 1. l. 34. l. 44. ff. de Neg. gest. l. 11. c. 15. C. eod. Cessatque negotiorum gestorum actio, quoties quis aliena negotia sui lucrî causâ gessit. DN. Struv. Sym. Jur. Civil. D. VII. th. 47. in pr. l. 6. §. 3. ff. Neg. gest. Facti denique (5)annon mutua, seu reciproca sint obligationes, atque Socius compensationes aut reputationes allegaturus sit? Probè insuper (6) ponderandum volebant, quòd supplicans factatur, in alieno se ædificasse, atque adèò alterum Dominum esse.

cisse, quòd si ergò in possessione non mansit, remèdium ipsi superesse nullum. *l. 48. veb. neg. à Domino peti possunt. ff. de R.V. DN. Struv. XI. 36.* Possit insuper (7) locius alter ædificationi contradixisse; jam verò in communi potior semper est, conditio prohibentis. *l. 28. ff. Comm. div. l. 11 ff. de Serv. Præd. Rust.* tumque cessat negotiorum gestorum actio. *l. f. C. de Neg. gest.* Quinimò (8) qui negotium gerit commune, ita demum socium sibi obligatum habet, si suum negotium seperatim gerere potuerit. *l. 40. ff. de Neg. gest.* quod itidem in facto consistit: Audiatur igitur & altera pars! contra non citatum neque auditum nulliter proceditur, *arg. l. 39. ff. de Adopr. l. 47. pr. ff. de re jud.* non decet Principem esse præcipitantes, atque uni supplicantium mox utramvis aurem præbere. Sed enim, (9) & ipsum hoc non aliter, nisi causa aliàs ad Principis tribunal pertineat; neque enim faciliè præteriri intermedium potest. *l. 4. C. de Jurisdic. omn. Jud. l. 1. §. 3. l. 21. pr. ff. de Appell. Ord. Cam. p. 2. t. 29. pr.* Licèt enim solus Princeps duritiam Legum manifestam Imperatoriâ possit emendare interpretatione *l. 19. & f. C. de LL.* & in casibus mediis saltè, ubi verba Legis non sunt usque adèdò clara, ut excludant omnem interpretationem ex bono & æquo; neque tamen sensus usque adèdò obscurus, quin voluntas & sententia Legislatoris elici possit, locus datur interpretationi Jcto- rum & Judicis. *d. l. f. C. de LL.* exemplum habemus apud *DN. Struv. Ex. XIV. th. 17.* non tamen ab ipsa Majestate contestim petemus interpretationem, ubi paululùm res videtur obscura, sed si tanta sit, ut de mente ejus haut possit constare. *d. l. 9. C. de LL. DN. Struv. Ex. l. th. 39. f. & II. 47. c. f. ibiq. allegg.* at verò eam faciem res præfens neutiquam habet, non opus igitur ut extra ordinem succurratur.

III. Paulatim sic ordo ad superiores delatus est, uti ætate grandiores, ita consiliò maturiores, ac paulò frigidiores. Hi, dum juniorum disceptationes auscultando tempus & ansam nacti causam profundius introspiciendi, utrosque suò modò sequendos animadverterunt, atque ex utrorumque sententia temperatam condunt & congiunt tertiam. Principis auxilium implorat, utiq; aliquo responsò dimittendus erit Victor. Titus Vespasianus momentibus, quasi plurà promitteret, quàm præstare posset, respondit:

dit: Non oportet quinquam à sermone Principis tristem decedere. **Causam** omninò habuit; & (1) rescindi, cum suà quoque interfuerit, ædes, quæ suò etiam periculò stabant, ab interitu vindicari: **Nam** melius est prævenire, quàm post vulneratam causam remedium quærere: & (2) in illa refectiõne properandi; cum non omne anni tempus ædificationibus æquè sit propitium, id verò, quod est utile, sub manibus dilabi potest, forsàn & factò adversarii subduci & consumi. *Conf. l. un. C. de N. O. N. & (3)* expensas repetendi; nemo enim tenetur facere conditionem alterius meliorem, dum ne faciat deteriorem, *arg. l. 15. ff. Præsc. verb. & (4)* ob denegatas cõquerendi; privatâ enim autoritate sibi jus dicere non licet. *l. 13. ff. quod met. caus.* oportuit igitur ad Magistratum ire. Hòc solò peccavit, quòd vel ex indignatione adversus solum in-civilem, vel quòd de bona Judicis competentis voluntate desperaret, ad Aulam Principis immediatè convolvit; cui malo remedium promptum erit, si & error corrigatur, & remedia Juris ordinaria suggerantur.

IV. Et in hanc; tanquam saniozem sententiam communi-bus itum est suffragiis, factò conclusò: Possè his, quæ hinc inde prolata sunt, salvis, Supplicanti salutare atque proficuum concedi rescriptum; De cujus contentis & specie externa nunc sit deliberandum. Duo autem se offerbant ponderanda: Quid videlicet facere, quid omittere Victor debuisset? adeoque factum emendari, omissum suppleri debet. Non vetandi quidem sub-diti sunt, à Principe auxilium extra ordinem petere; sunt quippe & in judiciis causæ extraordinariæ, & privilegiatæ, quas sum-matum, levatò velò & omisiss apicibus procesuarii juris tractare licet: Dum ne frequenter nimis & absque necessitate fiat. Placuit igitur Victorem, sed modestè, de Juri ordine, & Jurisdic-tionis gradibus imposterum servandis, admonere.

V. Ex quo discursu Secretarius, qui tum in Consistorio Consiliariis à manibus erat, primam Epistolæ partem concepit: *Non necessariò extra ordinem tibi subvenire desideras*: Quia tamen viam ordinarii Juris videbatur ignorasse supplicans, hanc ipsi monstrandam unà decretum fuit: cum non latis sit, taxare atque increpare vitia & errores alicujus, nisi virtutes oppositæ si-mul

mul commonstrentur; alioquin titubantem effeceris, ut neutrum agat: alterum, quia vetas; alterum, quia ignorat. Sunt autem, remedia pro resectoribus bina proposita; Unum personale, Repetitio impensarum cum usuris, videlicet in iudicio societatis; Alterum reale, resectæ rei vindicatio. Et quidem non absolute, necessariò & cumulativè, sed hypotheticè, per modum consilii ac subordinatè data sunt. Finge enim, malle eum suum potius consequi quàm dominium insulæ, certè vindicatio non obtrudetur invito *l. 52. §. 10. c. f. ff. Pro soc.* ubi Haloandrina lectio negativa tolerari potest, si exaudias: posse quidè resectorem vindicare, & dominium accipere; quòd si tamen quod ita suum est, non consequi, sed recuperatione expensarum contentus esse mallet, multò magis sit audiendus, ut qui de jure suo remisit; Vel, malle resectorem suum, quod expendit, non consequi, quàm dominium insulæ; sive, si non aliter eum velimus dimittere, quàm resectæ rei proprietatem obtrudendo, malle eum non consequi, quod expendit, precium, quàm dominium acceptare: id quod idem est, atquè invito dominium non obtrudi: admitti eum, si velit, ad expensarum repetitionem. Quin nec volens ipse ad dominium indistinctè venire permittitur, sed interest, utrum confestim à restauratione perfecta petat, & repellatur, usque dum quatuor elapsi sint menses, atque ex tunc demum, volens audietur. Cæterum ne frustra interim præstoletur, centesimis hæc mora expiatur usuris. Idquè propterea, ut hinc veri domini coërceatur negligentia, publico nocitura; & isthinc invitentur alii, ad tantò alacrius Civitatis interesse conservandum. Né verò quippiam ad plenissimam supplicantis desit informationem, duos domini habendi ostendunt modos, offensivum & defensivum; ut vel vindicet, si non possideat; vel exceptione se tuatur, in possessione constitutus: Unde fluxit pars Epistolæ posterior, ETENIM SI SOLUS: ejusque clausula finalis, VINDICARE VEL OBTINERE &c.

VI. Postquàm denique totius rescripti argumentum in chartam conjectum integrum, & si quid monendum superesset, prælectum fuisset, obstare videbantur multiplicia illa facta, nondum probata: metuebantque, ne falsis narratis præjudicium Vi-

Et attraheret socio. Quod si enim his non compertis rescribatur, prægravabitur ille; sin cognitio causæ instituat, confundetur Jurisdicctio suprema cum intermedia, invitabunturque reliqui, ut neglecto juris ordine catervatim aulam occupent, Consiliariosque privatis occupatos negotiis distineant, à publicis verò abstrahant. Sed enim, nihil moræ in eò ! perstitum est in sententia; facili negotio malo huic allata medela; nec enim absolute concipi epistolam erat necesse, sed relative & ex præsupposito veritatis. Data itaque vel Secretario partes, ut stylum accommodet statui causæ & conditionatè loquatur. Qui unicà: *Si ut proponis*, clausulâ totum sic temperavit negocium, ut eventu forsân contrariò, & in probando deficiente Victore, effectus epistolæ omnis sit inanis, Victorque minimè victor evadat.

VII. Unde proum est, neque reliqua superius opposita debere in præfens curari. Iudex enim competens, ad quem supplicans remediis ordinariis instructus remittitur, cognoscat (1.) utrum ipsi domus fuerit, an nulla. Si est, non mentitus fuit: quin & si nulla fuit, cessante tamen Dominò ipse restauravit, hòc ipso dominium consequetur, aut impensas cum centesimis. (2.) Utrum Socium habuerit, an in solidum Dominus extiterit: quod si enim habuit, sed minimè negligentem aut morosum, ipse verò socius prudens partem ad ipsum pertinere, non tamen quasi Socius vel Collega, communis operis sollicitudine solidam ædificii restorationem, eâ mente ut sumptus non reciperet, aggressus est, sed ut totius rei dominium usurparet, Tunc D. Hadriani edictò minimè gaudebit, verùm Iudex Juris communis placita, quibus in rem alienam sciens impendens, rem suam insuper amittit. §. 30. *J. de R. D. custodiet, per l. §. C. h. u. v. Perez. in C. ad h. r. in fin. Brunnem. ad h. n. l. in fin.* Eâdem procedet ratione, si, quod num. (4.) & (6.) opponeretur, animadverteret; Ad (5.) Resp. dist. utrum restaurator nudas impensas cum usuris repetat; & compensationi quidem locum futurum largimur, secus tamen si ipsam petat proprietatem; quia speciei cum quantitate non est compensatio. Quod (7.) contradictionem Socii attinet, separandi erunt tres casus; aut enim (I) vacua planè fuit arca, forsân in hortum conversa; & tunc Præses inquirat utrum
con-

consensu Magistratus oppidani, ut & vicinorum id factum sit, & probatis his, quæ in oppido frequenter in eodem genere controversiarum servata sunt, causâ cognitâ, quid expediat, statuet l. 3. C. eod. & Perez. ib. n. 11. aliquando enim exiguus Civium numerus non desiderat ampliolem ædificiorum copiam; crescentibus ergo incolis, nova quærenda domicilia: sicuti in hoc ipso videmus oppido ædes aliquot noviter positas, ubi nusquam tenus hac ullæ extiterunt. Longè magis aræ vacuæ ædificiis erunt cooperiendæ, quando status civitatis exigit, ne hostis forsân obfidens liberum in eam habeat prospectum. Aut (II) Ædes fuerunt, sed quæ refectione tantoperè non indigebant; tunc verum est quod objicitur. Quod si (III) magnopere opus eâ habuerunt, nequitiam contradicção debebat tendi, quia publica privatis anteferendæ bonis. Quod (s) adferebatur, non obligari Socios ob negotium commune, si alter suum seorsim administrare non potuerit: id nequitiam absolutè intelligendum, quasi Socius minimè teneatur; sed respectivè, quod non Negotiorum gestorum: Cæteroquin enim communi dividundo utique conveniri potest. Nonum & ultimum resolutionem suam ex ipsa decisione sumit.

CAP. IV.

De usu Legis doctrinali.

I.

Contenta textûs nostri, sicut & aliorum in jure nostro, duorum sunt generum; quædam expressa; quædam implicita & tacita; quædam activa & dispositiva; quædam absoluta, & ut ita loquar, neutralia: Illa principale concernunt negotium ejusque definitionem; hæc incidenter aliquid ad rem præsentem præcisè non pertinens subaudiendum innuunt, seu usum hujus textûs in aliis juris articulis ostendunt. De prioribus usque huc sufficienter credimus actum. Posteriora deprehendimus diversa.

II. Et (1) quidem ex conditione: Si ut proponis, observare licet discrimen inter Constitutiones & Rescripta. Illæ motu proprio

prío post statum Reip. probè consideratum, per modum edicti concipiuntur, atque adedò absolutè exaudiuntur. Hæc non nisi ad instantiam supplicantium, & ut plurimum, unius tantum partis emanant, *l. 1. §. r. t. C. de precib. Imp. offer. l. 1. §. 101. tit. C. de divers. rescript. Coler. de Process. execut. p. 4. c. 1. n. 20. seq.* adeoque per modum responsi concipienda, & super veritate præcedentis supplicationis fundanda, atq; secundum eam & exaudienda & interpretanda, semperq; subintelligendum: Si pars, contra quam, certè frivolam *c. ex parte 13. de offic. Delegat. nec cuiusquam juri eo non auditò, quid deroget. Coler. d. l. n. 30. Castrenf. add. l. 2. C. de divers. rescript.* Imò in jure nostro Justinianico per Constantinum Imp. exsertim cautum, *in l. 4. C. si contra Jus.* Ut licèt non causæ cognitio, sed executio ipsa mandetur, de veritate tamen inquiri oporteat: id quod eo casu ne Canonicò quidem jure exigitur. *c. 28. vers. quia v. sepè. de offic. & pot. Jud. deleg. c. 5. de Sent. & sim.* Insuper Zeno Imperator ut omnia rescripta, sive in personam precantium, sive ad quemlibet Judicem manaverint, sub ea conditione: Si preces veritate nitantur concipi præcipit *in l. f. C. de divers. rescr. ἐὰν τὰ ἀλήθη ἐδίδοξεν, ut habet Synopsis Basilica cod. add. N. 158. c. 1. pr.*

III. Adedò verò necessum, dictam clausulam verbotenus adscribi putant aliqui, ut eâ omiſsa rescriptum sit nullum, nec ullum oraculi impetrati fructum percipiat mendax precator: Rescripta per falsa narrata vel importunitatem partis contra jus obtenta, ex ipsorum Principum placito perinde habentur, ac si obtenta non essent, inquit Theod. Reincking. *tract. de Regim. Sec. & Eccles. l. 2. cl. 2. cap. 8. n. 5. per l. 2. §. f. C. si contra jus l. f. C. de Prec. Imp. offer. text. notab. in N. 82. c. 13. Dn. Balth. Christ. Zahn. tr. de Mendac. L. 2. c. 71. & 89. Rationem reddit Jac. Mæſert. de Just. LL. Rom. L. 2. cap. 11. n. 2. edit. Lugd. 1634. vel lib. 1. dub. 45. juxta edit. Lugd. 1647.* quòd Princeps, si velit, possit etiam contra jus & veritatem, supplicanti ex gratia, secundum Potestatis plenitudinem subvenire; ad quam voluntatem cognoscendam, opus sit illà clausulà, quæ unica efficiat, ne mens concedentis in dubium vocetur, eâ omiſsà demum certum sit, no-
luisse

Iuisse Principem peculiari illâ gratia uti. Vis & n̄rvus conciu-
sionis in eo latet, ut citra quod de Rescribentis mente sumus incer-
ti, id necessarium sit Rescripto inferi. Atqui omisâ clausulâ, si pre-
ces veritate nitantur, incerti sumus, utrum Princeps etiam edoctus
de veritate, voluerit non obstante obreptione supplicanti subve-
nire. E. necessariò exprimenda. Et hæc sententia videtur Ponti-
ficiò quoque jure recepta, dum Gratianus sui Decreti Calendario
Zenonis constitutionem inferendo quasi canonizavit. *in c. 16. vers.
Imperator Zeno XXV. qu. 2.*

IV. Verùm nihilominus alii juris utriusque differentiam
statuunt, eò quod Alexander Papa in *c. 2. de Rescript.* hanc clau-
sulam tacitè vult subaudiendam, utcunque non sit expressa. *vid. B.
Ungb. ad Decretal. Tir. de Rescript. n. 6. seq. id quod ex mera con-*
tradiccendi libidine, aut imprudentia potius, quàm ratione pro-
manasse asserit Master. d. lib. 2. c. 11. n. 2. p. 180. quæ tamen verba
in noviori editione omisit; sicuti & passim stylo longè molliori
adversus Canonistas ibidem utitur: statuitque oportere & Ponti-
ficem, si etiam obreptionis certior factus, veritateque cognitâ,
mendaci prelatori velit annuere, istud in rescripto suo mani-
festè exprimere; Ne, si dictam clausulam tacitè subaudia-
mus, hujus rescripti fructu prelator excidat. Quibus verbis
hoc eum velle putò: quòd duo fingendi sint casus; alter quò
perindè sit Pontifici, vera narraverit supplicans, nec ne; cum & ve-
ritate compertâ velit idem rescribere, adeoque voluntatem habeat
enixam, præcisam & absolutam prelatori subveniendi; Alter, quò
non nisi veritate prelatori adfistente velit exaudiri: quò posteriori
casu parum quidem referat, adjectam non esse clausulam; Sed prio-
ri casu omnimodam Pontificis voluntatem nemo divinare queat,
nisi hujus voluntatis indicativâ adjecerit clausulam: eâ omisâ faciliè
fructu rescripti supplicans possit excidere, si adversarius contra,
eam de sub & obreptione excipiat; nam replicanti de absoluta &
enixa Pontificis voluntate, reponetur incertitudo facti. Quâ di-
stinèione conciliari atque salvari Jus utrumque posset: Quòd cau-
su priori servandum sit Jus Civile, posteriori Canonicum. Sicut
*neque differentiam agnoscit Jac. Brandmyllerus Introduci. *Jur. Can.**
diff. Rescripta non semper veritate nituntur. p. 400.

D

V:

V. In Camera certè Spirensi, quoniam in extrahendis Processibus standum est narratis partium *l. 19. §. 1. ff. de Jurisdic. Geil. lib. 1. Obs. 31. n. 1.* omnia mandata, cum vel sine clausula, conditionem in se habent tacitam. *Geil. l. 1. Obs. 14. n. 1.* Neque juri Justinianico admodū adversantur subintellecti sensus & conditiones. Qui cavet Judicio fisci, non tenetur sponte venire, sed impune expectat citationem: quia promissit sub cōditione: Ubi opus est, sicubi urgeatur. Quare, qui ex concessione adversari vadimonium deserit, perjurus non est, nec stipulatio committitur *l. f. ff. qui sarrisd. cog.* Quæ in juramenti subaudiuntur, enumerat *DN. Struv. Ex. XVII. th. 83.* nempe (1) Si Deus voluerit, si Deo placuerit, *v. c. 3. XXVII. qv. 2. c. 5. XXII. qu. 2.* quam ipsam tamen expressam reperimus *inc. 31. XVI. qu. 1. (2)* Si res in eodem statu permanferit, rebus sic stantibus. *c. cum inter. de Renunc. l. 38. pr. ff. de Solut.* Plura de conditionibus repetendis *vid. in l. 18. pr. §. 1. ff. de Cond. Inst. l. 38. ff. de Leg. 1. l. 77. in pr. ff. de Cond. & Dem. Balth. Christ. Zahn. tr. de mendac. Lib. 3. c. 7. passim.* Sed ne justō, ipsoque institutō simus prolixiores, properamus ad finem, paucis notantes, (2) Quōd ubi ordinaria suppetunt remedia, ad extraordinaria non sit confugiendum. (3) ex nostro textu *junel. l. 52. s. 10. ff. pro Soc.* cum Gothofredo ibi notamus, si cui plura competunt remedia, integrum esse leviozem eligere viam. Plura autem, quæ supplicanti nostro competunt remedia, sunt (1) Rei vindicatio, propter dominium acquisitum, de quo vid. *Joh. Theod. Sprenger. in tract. de jure edificii, cap. 8.* & quos plures allegat *Brunnem. in f. h. (2)* Retentio usque ad sumptuum refusionem, si eos malit *h. l. 4. (3)* Actio pro Socio *d. l. 52. s. 10. ff. pro Soc. (4)* Comuni dividundo. *l. 31. ff. de Dam. infect. (5)* potest interdictō Uti possidetis experiri. *l. 12. ff. Com. div.*

VI. Colophon esto Usus Legis hodiernus, quem *Car. Moñæus tract. de Usur. n. 57.* nullum superesse dicit. *Perezius autem ad h. n. 1. n. 12.* de Universali abrogatione dubitat. Nimirum, aliud est: absolutus aliquis Non-usus; aliud, positiva abrogatio. Possunt casus ita rarō in una Civitate vel foro accideret, ut Advocatorum nemo meminerit, juxta hanc Legem decisum fuisse, non confestim tamen ad desuetudinem argumentabimur; cum Judices ut plurimum Legum omnium non adeō gnari, poterint

9
tuerint vel ex alio textu, vel cerebrinâ æquitate causam decidisse, vel transactione partium lis finita fuisse. Sanè, superiori bello germanicò finitò cum plurimi agri à Dominis deprehenderentur deserti, publicis edictis ad eorum culturam revocabantur, spaciò certò ad id concessò, quò elapsò novis Colonis assignarentur: quàm autem necessaria ruri est agri cultura, tam Civitatibus ædium structura. Licetque Reip. quæ publicò sumptu domum extruxit, domino intra statutum tempus non refluente, eam sub hasta distrahere, juxta l. 46. §. 1. ff. de dam. inf. cur privatis simile jus invadeat? Autoribus de Legibus abrogatis, utpote testibus particularibus, deque suo saltim foro testantibus, fides absolutè & generaliter haberi non potest.

Sed opere absolutò Divino Numini devotas agimus gratias!

* * *

Dum solvis doctum sermonem in TECTA DOMORUM,

ac monstras, ROTH, commoda magna simul:
Rem scitu dignam proponis, Candide Amice,
Ausus exorno laudibus, ecce! probos;
Quod si sic studii cœpti pertexere telam
Pergas, ut pergis, commoda quanta feres?
Ipse, Tuis posthac cunctis conatibus alimum
præsens sit Numen, cordicitus voveo!

CHRISTOPH. PHILIP. Richter, D.

COM. PAL. CÆS. FACULT.

Jur. Ordinarius & P.P.

D 2

Dum

NOBILISS. ATQVE PRÆCLARE DOCTE DOMINE
ROTHI

En, bonâ fide, Amice Lectissime, quod ex Patronorum Imperio elaboratum, meâ præ aliis qualicumque censurâ exhibere voluisti, remitto specimen; atque non Illorum modò in studia Clientum suorum vigilem, providamque collaudo inspectionem, sed tuam quoque tum in studio juris & frequentandis prælectionibus assiduitatem & diligentiam, tum præprimis in hac disputatione adhibitam industriam Patriæ tuæ Patribus, dulcissimoque Parenti non possum non commendare. Neque citra temeritatem taxare quisquam potest, ædes ex integro non constructas, sed relârcitas & ab interitu vindicatas repræsentari: quia plus cautionis & artis aliquando in refectione ruinosarum, quàm instauratione novarum Architecto opus est; cum ibi ductum sequi oporteat alterius, & multis irretiat impediaturque irregularitatibus, hic verò liberâ habeat manûs, & suò quidquid agit, dispense arbitriò.

Age itaque atque alacer opus ceptum perforce & publicæ siste luci, perversâ nil quidquam metuens judicâ; Tritum enim est proverbium: Qui ad plateas ædificat, eum varia manent judicâ. Satis erit Tibi, Patronis placuisse, atque optimi Parentis expectationem implevisse. Si quid, ut tanto structura adpareat nitidior, conferre poterò, lubentissimè contribuam. Præprimis, quòd eum in me velis collatum honorem, qui exercitio disputatorio intersim arbiter, quod præsidium, ut vocant, si tamen indiges eo, volens tibi commodo, atque tam de exantlato labore compositionis ex animo gratulor, quàm gloriosam in conflictu victoriam, felicissimum denique studiorum exitum adprecor. Faxit DEVS ut ad penates reducem optatissima excipiat conditio, atque ædes splendidissima. Vale atque in prosperis recordare.

Tui officiosiss.

PRÆSIDIS.

Dum PRIVATA Tibi sic curæ, dulcis Amicæ,
expectant operam PUBLICA TECTA
Tuam.

*Hæc paucula
Nobilissimo Dn. Autori
ac Respondenti, boni
ominis ergo relinquere voluit*

J. P. PRÜKELIUS, D. Medicus ordi-
narius ac Provincialis Neostadiensis
ad Orlam.

Non tantum alterius juvat impallescere char-
tis,

Ingenii & dotes claudere corde suo:
Tentandum est aliquid; quod, Præstantissime
ROTHI,

dum facis, atque animas pulpita docta Tuis
Vocibus & scriptis: Hinc jure merebere tandem
Doctōris titulos, Augur eroque Tibi,
Munere quod celebris Te ornabit Patria digno,
ornabis Musis Tu Patriamque Tuis.

*Hæc Nobilissimo ac Literatissimo
Dn. Respondenti, boni ominis
ergo apponere voluit*

BALTHASAR Schmidt, J. U. Ddus.

D 3

Nobi-

Nobilissimo ac Litteratissimo
DN. IOH. CORNELIO ROTHIO,
Conterraneo & Amico sincero
ac candido,
Publica Themidis pulpita scandenti,
FELICITER!

***
Doctus docta sacrae meditaris Palladis arma,
In Themidis sanctae praelia amica ruens?
Quid mirum! Exstimulat clarò Te sanguine Ma-
Ingenii excellens impetus ille cluit. (vors!
Ergò ostende Virum Te! Pugna fortiter! Ausis
Victor mox capies laurea ferta Tuis!
accinebat gratulab.

ANDREAS JANUS.

Cessit Hiems: Sequitur nunc Veris amabile
tempus,
Quò varias florum terra resumit opes.
Vere novò Ingenii solers industria floret,
Sicque Tui Fructus mox capiesque bonos
*Hisce Nobilissimo Dn. Autori, Amico
suavisimo gratulari, optatamq;
metam animitus apprecari
voluit Sympatriota*

IOHANNES Pfaffreutter.
Expe-

Expetis incultò, ROTHÌ charissime, versu
 profequar ut veteri pro ratione Theses.
 Annuo, me carmen TIBI scribere pectoris ignis
 Sincerus cogit, linquere cœpta jubet :
 Quod prodis, verum est : SOCIOS ACCIRE FIDELES,
 Estq; bonum, referens nunc Tua docta manus;
 Quo simul ostentas, Te nunc sociasse Virorum
 Doctorum numero : ritè sequetur HONOR:
 Cœpta beet Deus ampla precor successibus adfit
 ut studiis PATRIÆ commoda mille feras!

*Pauca hac Nobilissimo ac Doctissimo
 DN. Autori ac Respondenti Con-
 terraneo suo suavissimo
 apponere voluit*

M. Ioh. Georgius Frengel.

Difficilem tractas LEGEM, Doctissime ROTHÌ,
 hoc Patria ut penset, linguâ animoque
 precor!

*in honorem
 Nobiliss. Dn. Autoris, Conterranei
 sui sinceri, Fautoris atque Amici
 suavissimi, hac paucula
 scribere voluit*

Georg. Sigismundus Freudenthoffer.

Sen.

STUDIORUM TUIS PRIMITIIS

Macte! sacros Themidi quos foetus edere
gestis, ^{eu eu!} (runt.
Spes Patriæ & Magni magna Parentis e-

Paucis hisce

*Nobilissimo ac Praeeximio DN. IOHANNI CORNELIO
ROTHIO, Affini & Sympatriote suo singu-
lariter honorando congratulatur*

Johannes Ludovicus Branket,
LL. Stud.

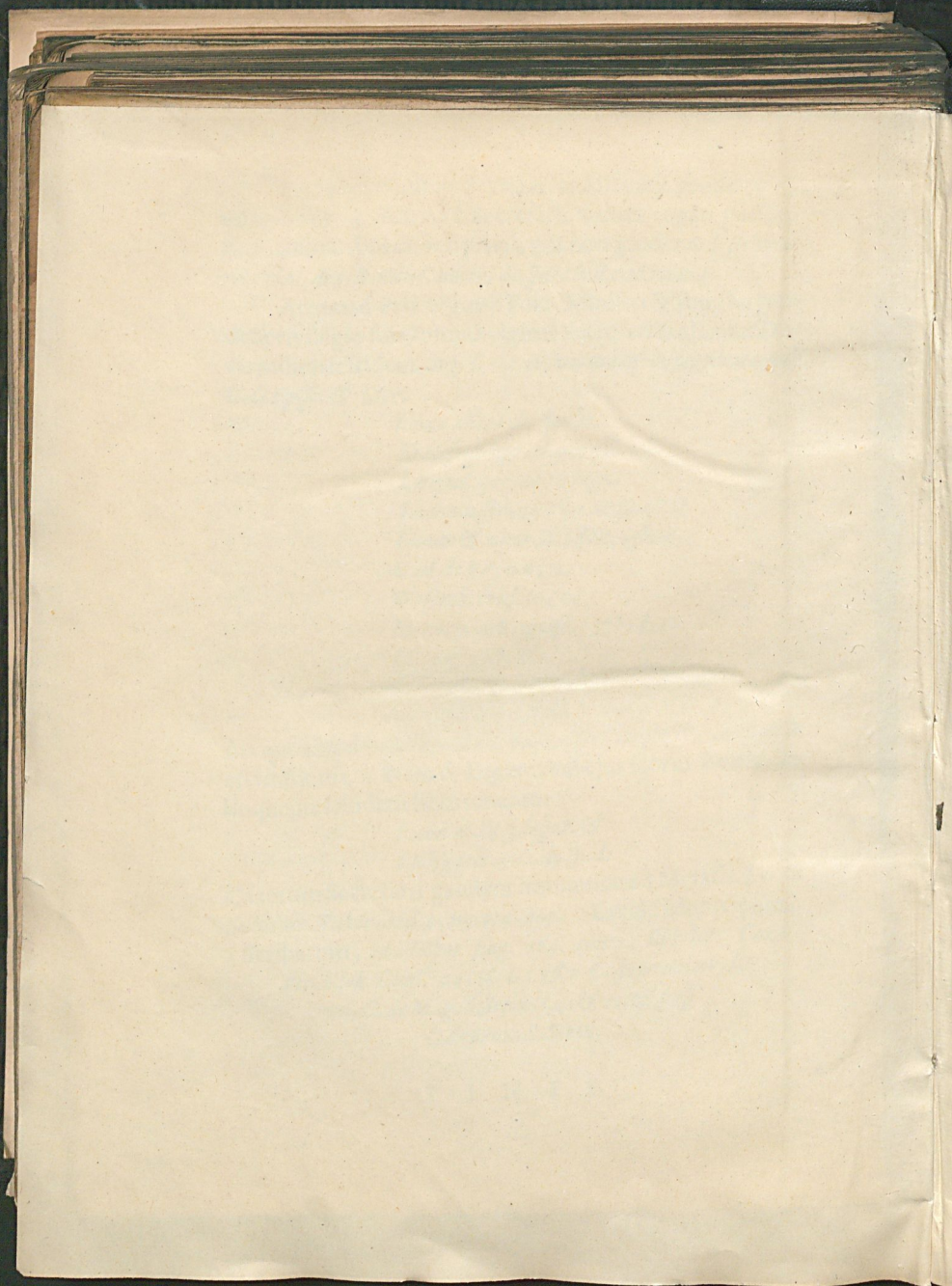
Errata.

Cap. I. §. 4. lin. 7. sed Augustam, *adde*, hoc loco denotat. §. 9.
l. 46. in pr. ff. de Dam. inf. Cap. II. §. 4. lin. 24. (3.) Divus &c.
Cap. III. §. 2. lin. 25. Separatim. §. 4. lin. 11. frequenter. Cap. IV.
§. 2. lin. ult. *αληθῆ*. *Cætera benevolus ac eruditus Lector ipse
corriget.*

ULB Halle
005 132 401

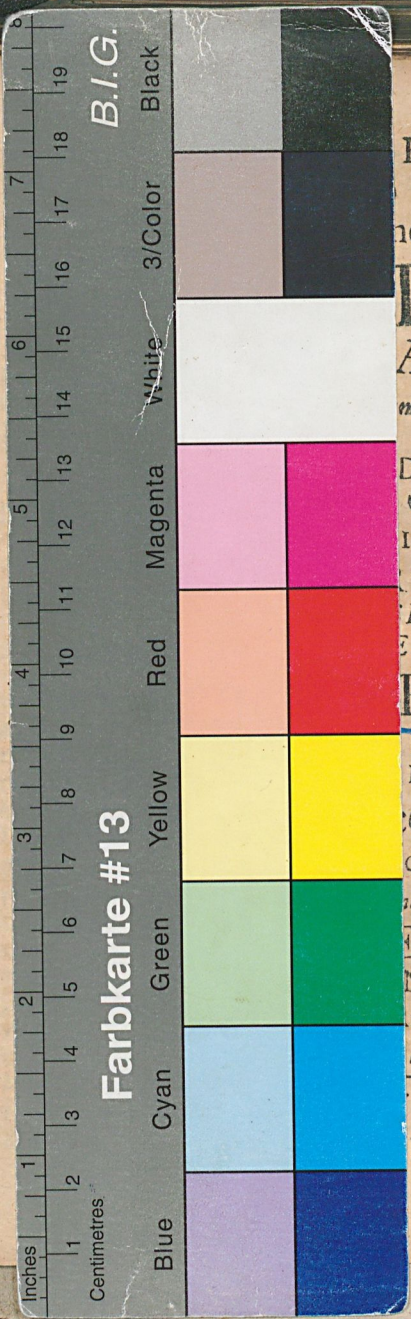
3

V077

~~RA~~
B. V.
JURIDICA 1672, 5 5
mens
TIONEM
Ædif. Priv.
"
DVLTV MAGNIFICI
Ordinis
IDE
O
IMO, CONSULTISSIMO
ENTISSIMO
BEIERO, U. J. D.
PROV. SAX. ADVOCATO
ITISSIMO,
eptore æviternum
do
adam proponit
ELIUS Roth/
NENSIS
ESPONDENS
horâ locoq; consuetis.
Æ,
IANO, Ann. 1672.